

Vastine tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen vuodelta 2023

**sisältää kaupunkirakennelautakunnan vastaukset
keltaisella**

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Toimialojen ja vastualueiden vastineet arviointikertomukseen.....	4
2.1	Valtuustokauden kokonaistavoitteet ja mittarit	4
2.2	Kaupunginhallituksen alaiset vastualueet.....	5
2.3	Sivistystoimi	5
2.4	Kaupunkiympäristö	5
2.5	Ympäristöterveydenhuolto	7
2.6	Kokkolan vesi.....	7
2.7	Toiminnan tuloksellisuuden arviointi.....	7
2.8	Kaupungin talous	8
2.9	Kaupunkikonserni	9

1 Johdanto

Kuntalain 121 §:n mukaan on tarkastuslautakunnan valmistettava valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tarkastuslautakunnan on arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, on tarkastuslautakunnan arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassaolevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyyttä.

Toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista arvioidaan kaupunginhallituksen antaman tilinpäätöksen, henkilöstöraportin, toimielinten pöytäkirjojen, kuultujen ja saatujen selvitysten, arviointikäyntien ja tehtyjen havaintojen pohjalta. Arviointityön tueksi on kuultu toimialojen, vastuualueiden ja liikelaitoksen virkamies- ja luottamusmiehjohtoa, asiantuntijoita sekä JHT-tilintarkastajaa.

Tarkastuslautakunta on esittänyt kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus pyytää toimialoilta vastaukset arviointikertomuksessa esitettyihin kysymyksiin sekä selvitykset toimenpiteistä, joihin kertomuksessa esitettyjen johtopäätösten ja havaintojen pohjalta on ryhdytty.

Kaupunginvaltuusto päätti 10.6.2024 kokouksessaan merkitä tiedoksi arviointikertomuksen vuodelta 2023, ja kehotti kaupunginhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin esitettyjen johtopäätösten ja havaintojen osalta, sekä velvoitti kaupunginhallituksen antamaan 31.10.2024 mennessä vastaukset kertomuksessa esitettyihin kysymyksiin sekä selvitykset toimenpiteistä, joihin toimialoilla ja vastuualueilla on ryhdytty kertomuksessa esitettyjen johtopäätösten ja havaintojen pohjalta.

2 Toimialojen ja vastuualueiden vastineet arviointikertomukseen

Seuraavaksi esitellään toimialojen ja vastuualueiden vastineet ja toimenpiteet arviointikertomuksessa esitettyihin kysymyksiin, johtopäätöksiin ja havaintoihin pohjautuen.

Lautakunnat ovat käsitelleet arviointikertomuksen vastineitaan osiltaan seuraavissa kokouksissa:

2.1 Valtuustokauden kokonaistavoitteet ja mittarit

Sivu 9.

Tarkastuslautakunta antaa kiitokset strategiaprosessin hyvästä valmistelusta, johtamisesta ja jalkauttamisesta.

Yrittäjyyskyselyn vastaajamäärä on kasvanut, mutta vaatii edelleen kattavuuden lisäämistä. Millä toimenpiteillä tähän voitaisiin vaikuttaa?

Yrittäjien mielestä lupaprosessien sujuvuus vaatii kehittämistä, mistä luvista on kysymys?

Valtuustoon nähden sitovista tavoitteista parhaiten toteutuivat lapsiystävällisyyteen liittyvät tavoitteet ja heikoimmin työllisyyteen liittyvät tavoitteet.

Seuraava vuoden 2022 arviointikertomuksen huomio jäi vastineessanne vastaamatta, onko ohjeistettu:

Tilinpäätöksessä esitetyt mittarit antavat osittain esimerkiksi Ympäristöterveydenhuollossa hieman positiivisemmän kuvan kuin henkilöstökertomus. Henkilöstökertomuksessa oli sairauspoissaolojen määrä 350, tilinpäätöksessä oli vastaava luku 264, jota oli tavoitteena verrata vuoden 2018 tasoon 315. Tunnuslukujen laskemiseen tulisi olla yhtenäinen ohje vertailtavuuden varmistamiseksi.

Vastine:

2.2 Kaupunginhallituksen alaiset vastualueet

Sivu 10.

Viranhaltijapäätösten tulee olla selkeitä ja antaa hyvä kuva päätöksenteon perusteista. Tämä käytäntö tulisi vakiinnuttaa koko kaupunkiorganisaatiossa, ja viranhaltijapäätösten kirjaamisprosessin tulisi olla yhdenmukaisesti ohjeistettu. On tärkeää korostaa, että viranhaltijapäätösten perusteluasiakirjojen liittäminen kokousaineistoihin on olennainen osa päätöksenteon läpinäkyvyyden parantamista.

Viranhaltijapäätösten julkaisematta jääminen. Löytyykö ohjeet mitä tulee julkaista?

Toimivaltuuksien merkitsemisessä oli puutteita. Tilinpäätöksessä on heikosti kuvattu työllisyyspalveluiden toimintaa ja syitä miksi tavoitteet eivät ole toteutuneet.

Vastine:

2.3 Sivistystoimi

Sivu 11.

Unicefin lapsiystävällinen kuntastatus jatkuu. Kohasu on toiminut suhteellisen hyvin. Kokkolan kaupungilla on monipuolinen ja omaleimainen kulttuuri- ja liikunta tarjonta: luontokoulu, kulttuuripolku, rokkikoulu ja koulujen väliset liikuntatapahtumat.

Kokkolan seudun opiston tarkoituksena on mahdollistaa harrastaminen edullisesti. Millä tavoin yksityisen tarjonnan lisääntyminen huomioidaan opiston palvelun tarjonnassa?

Tilinpäätöksessä kulttuuripalvelut eivät ilmoita toteumiaan. Kulttuurilaitosten omistajaohjaus ei ole kaikin osin ollut riittävää. Kaupungin tulee ottaa käyttöön keinoja, joilla varmistutaan laitosten hallinnon avoimuudesta, tehokkuudesta ja käytäntöjen linjakuudesta.

Vastine:

2.4 Kaupunkiympäristö

Sivu 12.

Miten kaupunki aikoo reagoida vuokra-asuntopulaan?

Kilpailutustaulukot, vertailutaulukot ja tarjoajien hylkäysperusteet tulisi kertoa selkeästi ja kaikki päätöksen tulkintaan tarvittava tieto tulee mahdollisuuksien mukaan julkaista myös osana pöytäkirjaa verkossa.

Kaupunkisuunnittelun määrällisten mittareiden toteutumien kertomiseen tulee kiinnittää huomiota.

Kaupunkiympäristö on käyttänyt ostopalveluja täyttämättömien resurssien korjaajina. Onko tämä tilapäinen vai pysyvä ratkaisu?

Onhan palveluverkon kehittämisessä muistettu esteettömyysasiat ja kokonaan ilman nettiyh-teyttä asioivat henkilöt?

Asiakaspalvelupiste edelleen toteutumatta. Tulisiko vähemmän puutteellisia hakemuksia, mikäli palvelupiste olisi? Olisivatko asiakkaat tyytyväisempiä?

Voidaanko toteuttaa suunnitellut 1,5 / 3 kk lupakäsittelyajat?

Tiedonkulkua on tehostettava viranhaltijoiden ja rakennus- ja ympäristölautakunnan luottamushenkilöiden välillä.

Voidaanko mitenkään vaikuttaa etenkin yksityisten rakennuslupien valitusmääriin, jotka vievät aikaa ja lisäävät kustannuksia? Ovatko perusteet annetuille päätöksille riittävän selkeästi ilmaistuja?

Yrittäjätyytyväisyyskyselyn mukaan vastaajien suurin huolenaihe on lupa-asiat.

Ulkoisten vuokrien indeksikorotuksissa on havaittu puutteita ja korotuksia on osin jäänyt tekemättä. Onko indeksikorotusten prosessia kehitetty, jotta korotukset tehdään ajallaan?

Vastine:

Miten kaupunki aikoo reagoida vuokra-asuntopulaan?

Kokkolan nykyinen maankäyttö- ja asuntopoliittinen ohjelma on vuosille 2021-2024. Maa- ja asuntopoliittisen ohjelman keskeinen päämäärä on sitouttaa virkamiehet ja päätöksentekijät yhteisiin asunto- ja maapoliittisiin tavoitteisiin.

Kaupunginhallitus on kokouksessaan 20.5.2024 § 241 hyväksynyt Kokkolan kasvuohjelman vuosille 2024-2027. Ohjelman yhdeksi tavoitteeksi on asetettu asuntopoliittisen ohjelman laatiminen vuoden 2025 aikana.

Maa- ja asuntopoliittisen ohjelman 2025-2028 laadinta käynnistyy alkuvuonna 2025 ja tavoitteena että tämä on hyväksyttävänä kaupunginvaltuustossa touko-kesäkuu 2025. Olemassa olevaa maankäyttö- ja asuntopoliittista työryhmää täydennetään siten, että kaupungin asuntotilanteen ja tulevaisuuden näkymät huomioiden painoarvoa annetaan asuntopoliitikalle.

Kilpailutustaulukot, vertailutaulukot ja tarjoajien hylkäysperusteet tulisi kertoa selkeästi ja kaikki päätöksen tulkintaan tarvittava tieto tulee mahdollisuuksien mukaan julkaista myös osana pöytäkirjaa verkossa.

Kaupunkiympäristöllä on olemassa 'Kaupunkiympäristön yleinen hankintaohje', jonka tarkoituksena on opastaa hankinnan tekijää kaikissa vaiheissa. Vertailutaulukoihin ja päätöksen julkaisuun on ohjeessa annettu selkeät toimintatavat, jotka perustuvat hankintalakiin.

Kaupunkirakennelautakunta hyväksyi 3.6.2020 § 78 kaupunkisuunnittelun puitesopimustoimitajat. Kaupunkisuunnittelu on hankkeesta riippuen pyytänyt hinta- ja työmääräarvion sekä työohjelman tai tilannut työn tehtävän kuvaukseen soveltuvalta toimittajalta. Tilaukset on tehty viranhaltijapäätöksenä.

Kesällä 2024 on puitejärjestely kilpailutettu uudelleen. Kaupunkirakennelautakunta on hyväksynyt 14.8.2024 § 115 Kokkolan kaupungin kaupunkiympäristön ja Kokkolan Veden puitejärjestelyn konsulttisopimukset. Puitesopimuksen osakokonaisuudet ovat sellaisia, joihin kaupungilla ei ole omaa tai riittävää suunnittelu- tai selvitysresurssia. Osakokonaisuuksissa ei ole hankintojen osalta uusia tehtäväkokonaisuuksia, vaan vastaavia on tilattu säännöllisesti aiemminkin. Puitesopimuksen piirissä yksittäiset hankinnat tehdään pääsääntöisesti suoraan hankintana neuvottelumenettelyllä tai rajoitetulla tarjousmenettelyllä. Viranhaltijapäätökseen tullaan jatkossa kuvaamaan tarkemmin perustelut, kuinka puitesopimustoimittajan valinta eri hankkeissa on tehty.

Kaupunkisuunnittelun määrällisten mittareiden toteutumien kertomiseen tulee kiinnittää huomiota.

Kaupunkisuunnittelun määrällisissä mittareissa tuodaan esille, kuinka nämä suhteutuvat kahden aikaisemman vuoden toteutuneisiin kaavoitettujen alueiden pinta-aloihin, tonttien lukumäärään, vireillä olevien hankkeiden lukumäärään sekä lausuntojen, kyselyjen ja työpajojen lukumäärään.

Kaupunkiympäristö on käyttänyt ostopalveluja täyttämättömien resurssien korjaajina. Onko tämä tilapäinen vai pysyvä ratkaisu?

Ostopalveluiden käyttäminen jatkuu niissä Kaupunkiympäristön toiminnoissa, joissa se koko toiminnan kannalta on kustannustehokasta.

Kaupunkisuunnittelussa kaksi täyttämättä olevan viran (liikenneinsinööri ja yleiskaava-arkkitehti) rekrytointi avataan syyskuussa ja tavoitteena että nämä saadaan täytettyä vuoden 2025 aikana.

Ulkoisten vuokrien indeksikorotuksissa on havaittu puutteita ja korotuksia on osin jäänyt tekemättä. Onko indeksikorotusten prosessia kehitetty, jotta korotukset tehdään ajallaan?

Indeksikorotusten ajankohdat ohjelmoidaan Outlookiin kalenteriin, josta tulee muistutus korotusten ajankohdasta. Kaupunkitoimitiloille on hankittu kiinteistöjen tila- ja vuokranhallintajärjestelmä, joka on vielä osittain käyttöönottovaiheessa. Siihen on tarkoitus ohjelman toimittajan kanssa kehittää automaatio indeksikorotusten huomioimiseksi.

2.5 Ympäristöterveydenhuolto

Sivu 13.

Alueelle on tullut kaksi eläinlääkäriavustajaa lisää. Se on muutos parempaan.

Päätöksiin johtavat toimintaprosessit kaipaavat kehittämistä. Tehtävillä päätöksillä tulee olla myöhemmin pöytäkirjoista selviävät perusteet ja vertailutaulukot. Pöytäkirjoista kuuluu näkyä mihin lakiin päätös perustuu, tai millä perusteella päätös on tehty sekä mitä on päätetty.

Huolta herättää, kun neljännes työntekijöistä kokee, ettei edellistä työhyvinvointikyselyä ole käytetty hyväksi toiminnan kehittämisessä.

Vastine:

2.6 Kokkolan vesi

Sivu 14.

Kokkolan Veden johtokunta päätti 27.6.2022 kokouksessaan tutkintapyyntönsä tekemisestä poliisille koskien KPMG Oy:n antamassa tilintarkastuksen väliraportissa havaittuja epäselvyyksiä. Tutkinta on valmistunut ja siirtynyt syyteharkintaan.

Kokkolan Veden viranhaltijapäätökset ovat pääsääntöisesti selkeitä ja antavat hyvän kuvan päätöksenteon perusteista. Tämä käytäntö tulisi vakiinnuttaa koko kaupunkiorganisaatiossa, ja viranhaltijapäätösten kirjaamisprosessin tulisi olla yhdenmukaisesti ohjeistettu. On tärkeää korostaa, että viranhaltijapäätösten perusteluasiakirjojen liittäminen kokousaineistoihin on olennainen osa päätöksenteon läpinäkyvyyden parantamista.

Työpaikan suosittelu tuttavalle jakaa mielipiteitä, ja vastuuttoman työkäyttäytymisen sekä häirinnän ja epäasiallisen kohtelun kokemukset osoittavat, että näissä asioissa on vielä parantamisen varaa.

Vastine:

2.7 Toiminnan tuloksellisuuden arviointi

Sivu 20:

Työhyvinvointiin on panostettu viime vuosina, millaisia vaikutuksia on ollut?

Kokkolan kaupungin eNPS luku oli 12, joka oli parantunut hieman edellisvuoteen verrattuna, mutta ei kuitenkaan vielä yllä tavoitteeseen 20.

Kehityskeskusteluiden määrä väheni edellisvuodesta, tähän tulee kiinnittää huomioita.

Työhyvinvointisuunnitelmia laadittiin vuonna 2023 yhteensä 44 työyhteisölle, ovathan kaikki työyhteisöt tehneet suunnitelmat?

Kuntalaisten palvelutyytyväisyyskyselyssä on hyvin huomioitu saavutettavuus, kun sähköisen kyselylomakkeen lisäksi oli mahdollista vastata myös paperilomakkeella kirjastoissa suomen-, ruotsin ja englanninkielillä.

Miten Kokkolan kaupungin rakennusinvestointien kustannustehokkuutta voidaan vertailla muihin kaupunkeihin?

Kokkolalla on liikunnan ja ulkoilun nettokäyttökustannukset keskiarvoa alemmat. Kun tuleva Urheilupuisto on käytössä, arvioiden mukaan kustannukset pysyvät edelleen lähellä keskiarvoa eli noin 145 e/as.

Vastine:

Miten Kokkolan kaupungin rakennusinvestointien kustannustehokkuutta voidaan vertailla muihin kaupunkeihin?

Hankkeiden kustannusvertailujen pohjana käytetään Haahtelan tarjoushintaindeksiä.

Haahtelan tarjoushintaindeksi toimii pohjana, kun arvioidaan rakennushankkeiden tulevia kustannuksia. Tarjoushintaindeksi kuvaa tarjoushintatason kehittymistä kuudella eri maantieteellisellä ja toisistaan kustannustason mukaisesti poikkeavalla indeksialueella. Julkaisemme vuoden alussa indeksin, ennusteen ja suhdannekuvan siitä, mikä indeksiin vaikuttaa. Päivitämme indeksiä tarvittaessa myös vuoden aikana. Haahtelan tarjoamissa tuotteissa sekä palveluissa tarjoushintaindeksi on jatkuvasti ajantasalla.

Tarjoushintaindeksi on muuttuvapainoinen ja -hintainen, ja se ottaa huomioon suhdannevaihtelut. Markkinoilla on olemassa mm. Tilastokeskuksen julkaisema rakennushintaindeksi, joka eroaa siten, että se on kiinteähintainen eikä ota huomioon mm. suhdannevaihteluja. Lukuisten yritysten ja organisaatioiden lisäksi myös Tilastokeskus käyttää mallintamaamme dataa omissa analyysiseissaan ja tuottamansa volyymihintaindeksin pohjana.

Linkki Haahtelan sivuille. <https://www.haahtela.fi/tarjoushintaindeksi>

Rakennusinvestointien kustannustehokkuutta ei voida kuitenkaan suoraan vertailla ennen kuin on olemassa ennalta määritetyt rakennuksen kustannusmäärittäjiin vaikuttavat tekijät eli mitä tietoja kustannustietoja käytetään mukana laskennassa. Näitä ovat esim. tontti, liittymätiedot, kunnallistekniikka, kaavamääräykset, energiatehokkuus, rakennuksen koko, väestösuoja, keittiö, rakennuksen käyttötarkoitus. Lisäksi kustannuksiin vaikuttavat myös rakentamisen suhdannevaihtelut.

Tällä hetkellä kustannuksia voidaan selvittää ainoastaan yleisluonteisella tasolla esim €/m² eikä tämäkään lukeman pohjalta voida tehdä tarkkaa kustannusvertailua.

2.8 Kaupungin talous

Sivu 23:

Tulevina vuosina rahoituspohjan heikentyessä ja kustannusten kasvaessa vuosikate tulee huononemaan merkittävästi. Kaikilta toimialoilta tulee vaatia kustannustehokkuutta ja pohtia rakenteellisia uudistuksia.

Rahoituspohjan heikentyminen aiheuttaa paineita investointien rahoittamiselle. Kaupungin korjausvelka nousi 54,1 miljoonaan euroon vuoden 2022 lopussa, nousua tuli 5,8 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna. Miten korjausvelkaa hallitaan?

Millä tavalla kuntalaisia osallistetaan ja henkilöstöä sitoutetaan talousohjelman toteuttamisessa?

Vastine:

2.9 Kaupunkikonserni

Sivu 25:

Saako konserni- ja kaupunkikehitysjaosto ajoissa tietoa tytäryhtiöiden tilanteesta, mikäli niiden hallinnossa tai toiminnassa on haasteita? Millaisiin toimenpiteisiin tällaisen tiedon johdosta ryhdytään?

Tarkastuslautakunta havaitsi puutteita Teatterinhallinnossa edellisiltä vuosilta. Korjaavat toimenpiteet on aloitettu.

Julkisten yhtiöiden toiminnan tulee olla mahdollisimman avointa.

Tarkastuslautakunta ehdottaa edelleen, että yrityskäyntien yhteydessä tehtäisiin yrittäjätyytyväisyyskyselyjä jossakin muodossa; voisiko näin saada enemmän vastauksia ja kehitysideoita yrittäjiltä?

Vastine: